

Overgangen til et lavutslippssamfunn

Kravene til en omstillingsplan

Som en del av innføringen av nye EU-krav i norsk lovgivning, vil norske bedrifter måtte forberede seg på å rapportere en rekke nye opplysninger, som de ikke har rapportert tidligere. En av disse opplysningene er hvordan selskapet skal omstille seg til et lavutslippssamfunn.

Senior manager
Frithjof Grønlien
Deloitte

EU direktivet CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive) kommer til å innføres i norsk lov, etterfulgt av at ESRS (European Sustainability Reporting Standards) innføres i forskrift(er). ESRS er detaljerte beskrivelser av hva selskaper skal rapportere under CSRD.

Med innføring av disse rapporteringskravene kommer også kravet om omstillingsplaner eller «transition plans». For å få en beskrivelse av hva en slik plan skal inneholde, har EU bl.a. sett til FSB (Financial Stability Board) og en guide utarbeidet av TCFD (Task Force on Climate-Related Financial Disclosures). Sistnevnte kom i 2021 og beskrev hva selskaper skal vurdere når de ser på omstillingen som selskaper skal gjennom i overgangen til et lavutslippssamfunn.

I tillegg til å gi en beskrivelse av hva selskapet må arbeide med, stilles det også spørsmål som selskapets interessenter (ikke minst eiere og investorer) ønsker svar på. Etter hvert som begrepet «transition plan» eller omstillingsplaner har blitt mer modent, har det også kommet flere spørsmål som selskaperens interessenter ønsker svar på, enn det som opprinnelig var i TCFD-metodikken. Interessentene vil gjerne vite mer i dag enn det som ble inkludert i veiledningen fra TCFD i 2021.

Fire pilarer

TCFD bygget sine anbefalinger på fire pilarer: Selskapsstyring, strategi, håndtering av risiko og muligheter samt måling og målsettinger. Deretter har flere metodikker beskrevet forventninger til hva en omstillingsplan skal inneholde. I oktober 2023 publiserte britiske TPT (Transition Plan Taskforce), den foreløpig siste i rekken, som bygger videre på guiden fra TCFD.

Et tydelig gap

En del selskaper mener at de allerede har en omstillingsplan. I en undersøkelse CDP (Carbon Disclosure Project) publiserte i februar 2023, mente 4100 av 18 600 rapporterende selskaper (22 %) at de hadde en omstillingsplan. CDPs undersøkelse viste imidlertid at kun 81 av disse selskapene hadde en plan som i tilstrekkelig grad inneholdt alle elementene som burde være med.

Det er dermed et tydelig gap fra de 22 prosentene av selskapene som mente de hadde en slik plan, til de 0,4 prosentene som CDP mente rapporterte tilstrekkelig.

I en undersøkelse Position Green gjorde på de 100 største selskapene i hvert av de tre nordiske land, ble det hevdet at 41 % hadde en omstillingsplan. Spørsmålet blir dermed, har disse tilstrekkelig innhold etter CDPs definisjon?

I månedene frem til ESRS blir lovpålagt for de største børsnoterte selskapene i Norge, og senere når 1500 – 2000 norske

selskaper skal rapportere på dette, vil det være noen selskaper som går foran og publiserer slike planer. Antagelig vil det også komme mer veiledning på minimumskrav og beste praksis. ESRS definerer ikke hvorvidt en omstillingsplan skal være et separat dokument, eller om dette dokumentet skal være publisert eksternt. ESRS sier kun at selskapene skal redegjøre for sin omstillingsplan, og hvilke elementer som skal inngå i årsrapporten. I tillegg til punktene som ESRS krever, bør selskapene også vurdere om lovens minimumsbestemmelser er tilstrekkelig for deres interessenter.

Oppbygning og innhold

Selskapsstyring

Da TCFD først skrev om selskapsstyring (Governance), ble det fokusert på elementer som styrets oversikt og hvilket grunnlag de tok beslutninger på. I tillegg bør det redegjøres for hvordan ledelsen i et selskap arbeider med omstilling, og hvordan styre og ledelse ansvarliggjøres. Etter hvert som dette har utviklet seg, forventes det at en omstillingsplan også inkluderer styrets kunnskapsnivå, styret og ledelsens vurdering av risikobilde og mulighetsrom, insentiver og bonusordninger, samt hvordan selskapet bygger en kultur for omstilling og et grønt skifte.

Strategi

Det er mange strategiske elementer som kan knyttes til en god omstillingsplan. Hvilke varer og tjenester selskapet leverer til markedet, og hvorvidt dette vil

Norske bedrifter vil måtte opplyse om hvordan de skal omstille seg til et lavutslippssamfunn.

være like ettertraktet i et lavutslippssamfunn er sentrale tema, sammen med hvordan dette skal gjennomføres i praksis. Selskapene må også kunne vurdere hva som er forskjellen på det selskapet gjør i dag og hva som vil være fremtidens produkter og tjenester innen de segmentene selskapet opererer i.

Det vil være nyttig å beskrive hvordan omstillingsplanen er inkludert og sammenfaller med selskapets øvrige strategier. Når man har fått svar på det, kommer man fort til hva som skal endres, hvordan det skal endres og hva som skal utvikles.

En omstillingsplan vil derfor beskrive fremtidig forretningsmodell, hva selskapet er avhengig av for å lykkes, hva det vil koste av investeringer, endring i kostnadsbilde (CapEx / OpEx), hvor-

dan inntektene vil endre seg over tid, og hvordan selskapet inkluderer dette i finansiell planlegging.

Her vil også EUs taksonomi-ordning være nyttig, med sitt klassifiseringssystem for bærekraftig økonomisk aktivitet. Ingen selskaper lever i et vakuum, og vil måtte beskrive verdikjeden sin, og hvordan samspillet med leverandører og kunder vil være i omstillingen.

Risikohåndtering

Klimarelatert risiko vil for mange selskaper ha lengre tidshorisonter enn finansielle beslutninger har hatt tidligere. Med en omstillingsplan vil selskapene ha behov for å løfte blikket og se lenger inn i fremtiden. I tillegg bør klimarelaterte risikovurderinger inn i øvrige risikoprosesser. Selskapet bør

kunne sette ord på hvordan risiko identifiseres, og hvordan risikoer som er funnet vurderes og håndteres.

En omstilling til et lavutslippssamfunn vil kunne være både positivt og negativt, og selskapet bør derfor beskrive både risiko og muligheter forbundet med de strategiske beslutningene som tas. I tillegg vil både risikoer og muligheter ha en finansiell betydning, både i form av mulige kostnader, investeringer eller mulig inntjening. Dette kan gjelde tiltak for å forhindre at noe skjer, eller hvordan profitere mest mulig på de mulighetene som er identifisert.

Måling og målsettinger

En omstillingsplan vil ha behov for å beskrive hvilke tall selskapet må innhente for å ta beslutninger. Hvilke tall

behøves i risiko- og mulighetsvurderinger, til investeringsbeslutninger, og hvilke tall vil definere at omstillingen har lykket. Dette vil fordre at selskapene rapporterer på de tiltakene som skal gjøres for å oppnå målene. For å kunne rapportere i tråd med kravene i ESRS vil de aller fleste føre klimaregnskap, ha mål for 2030 og 2050, og måtte beskrive hvorvidt man etterlever Parisavtalen eller FNs-klimapanelens ambisjoner. Disse tallene skal også kunne verifiseres av en tredjepart.

Forventninger

Når CSRD trer i kraft og ESRS er inkludert i norske forskrifter, vil det være krav om at selskapene som er omfattet av regelverket skal ha laget en omstil-

lingsplan. I tillegg vil det være forventninger fra investorer om at de skal kunne lese selskapets omstillingsplaner, og dermed vurdere hvor gode de er.

Da NBIM (Oljefondet) oppdaterte sine forventninger til selskapene de investerer i (oktober 2023), inkluderte dette også at selskapene skal ha omstillingsplaner, og hvilket innhold disse er forventet å ha.

På arrangementet der NBIMs forventninger ble lansert, fortalte konsernsjef Kjerstin Braathen i DNB at hun «aldri har jobbet med noe som er så integrert i alle selskapets aspekter». Flere norske selskaper kan komme til samme konklusjon i løpet av de kommende månedene. Ettersom det er et gap mellom hva som

forventes, i forhold til hvor omfattende en slik plan skal være, og hva selskapene har på plass i dag, kan det konkluderes med at det må bli lagt ned et betydelig arbeid i norske bedrifter de nærmeste årene for å innfri krav og forventninger.

De selskapene som ikke har påbegynt arbeidet, vil ha et omfattende arbeid foran seg. De selskapene som har kommet i gang, bør også gjøre en avsjekk med sine interessenter om hvilket ambisjonsnivå de forventes å ha. Ettersom de nyeste metodikkene (som f.eks. TPT) beskriver enda mer informasjon som selskapene kan eller bør rapportere, vil beste praksis inneholde en del mer enn kravene som stilles i lovverket.

Avklaring fra Høyesterett

Tvangsfullbyrdelse mot opprørske aksjeeiere

I en kjennelse fra Høyesterett avsagt 25. april 2023 er det avgjort hvor langt aksjeeiere kan gå i å tvinge andre aksjeeiere til å stemme på en bestemt måte på generalforsamling i tilfeller hvor det er inngått aksjeeieravtale som fastsetter konkrete stemmerettsforpliktelser for partene.

Senioradvokat
Belinda Jensen
Advokatfirmaet Simonsen
Vogt Wiig

[Lenke til forfatterens profil](#)

Aksjeeieravtaler med stemmeforpliktelser

I det praktiske aksjonærliv er det svært vanlig å inngå både investerings- og aksjeeieravtaler som regulerer hvordan utøvelse av stemmegivning skal skje på

generalforsamling. Ofte avviker slike stemmeforpliktelser fra aksjelovens stemmeregler. For eksempel at minoritetsaksjeeier forplikter seg til å stemme i tråd med det som majoritetsaksjeeieren stemmer om et gitt tema.

Dersom en minoritetsaksjeeier nekter å stemme slik avtalen gir anvisning på, settes problemet på spissen; hvordan kan de øvrige aksjeeierne forholde seg når vedkommende ikke stemmer i henhold til avtalen. Nektelsen innebærer at avtaleparten har misligholdt avtalen,

men selskapsrettslig er generalforsamlingsvedtaket like fullt gyldig. En aksjeeieravtale er en privatrettslig avtale som ikke har noen direkte selskapsrettslig virkning. Selskapets organer er ikke bundet til å følge det som er avtalt i aksjeeieravtalen blant alle, eller noen av aksjeeierne. Konsekvenser av å misligholde en aksjeeieravtale, og hvilke muligheter det er for å tvangsfullbyrde slike avtaler, har det historisk sett vært skrevet en del om i juridisk teori, men det er først nå at Høyesterett har avklart prinsipielle spørsmål om temaet.